

Sag C-722/22**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

24. november 2022

Forelæggende ret:

Sofijski gradski sad (Bulgarien)

Afgørelse af:

22. november 2022

.....

KENDELSE:

[...] [udelades]

Sofijski gradski sad (byretten i Sofia, Bulgarien), afdelingen for straffesager
[udelades]

[...] [udelades]

Sag i henhold til artikel 485 ff. i Nakazatelno-protsesualen kodeks
(strafferetsplejeloven, NPK) og artikel 267, stk. 2, TEUF

- 1 Ifølge Varhoven kasatsionen sads (øverste kassationsdomstol, Bulgarien) fortolkning er den nationale ret til hinder for konfiskation af et motorkøretøj, som af en kriminel organisation er blevet anvendt til transport af punktafgiftspligtige varer uden afgiftsbanderole. Samtidig må det lægges til grund, at dette køretøj udgør et redskab i henhold til EU-retten, og nødvendigheden af konfiskation skal i dette tilfælde prøves ved en domstol.
- 2 Dette gør det nødvendigt at forelægge en anmodning om præjudiciel afgørelse. Af de nævnte grunde afsiges følgende

KENDELSE:Den Europæiske Unions Domstol FORELÆGGES følgende anmodning om
præjudiciel afgørelse:

- 3 **Præjudicielt spørgsmål**

Er det foreneligt med artikel 2 sammenholdt med artikel 1, tredje led, i rammeafgørelse 2005/212 at fortolke en national lov således, at en lastbil (sættevognstrækker og anhænger), som af medlemmer af en organiseret kriminel sammenslutning er blevet anvendt til simpel besiddelse og til transport af store mængder punktafgiftspligtige varer (cigaretter) uden afgiftsbanderole, ikke skal konfiskeres som redskab?

4 EU-ret

Rådets rammeafgørelse 2005/212/RIA af 24. februar 2005 om konfiskation af udbytte, redskaber og formuegoder fra strafbart forhold (EUT 2012, L 68, s. 49), herefter »rammeafgørelse 2005/212«)

National ret

5 Nakazatelen kodeks (straffeloven, NK) [udelades] i den på gerningstidspunktet gældende affattelse, DV (Darzjaven vestnik – statstidende) nr. 60/11

Zakon za aktsizite i danatjnite skladove [udelades] (lov om punktafgifter og afgiftsoplag, ZADS)

Fortolkningsafgørelse nr. 2 af 18. december 2013 fra Varhoven kasatsionen sad (øverste kassationsdomstol, VKS) [udelades], herefter: »fortolkningsafgørelse 2/13«

6 I henhold til straffelovens artikel 321, stk. 3, nr. 2, sammenholdt med stk. 2, straffes deltagelse i en kriminel organisation med henblik på berigelse med frihedsstraf i tre til ti år.

I henhold til straffelovens artikel 234, stk. 2, nr. 3, sammenholdt med stk. 1, straffes simpel besiddelse af punktafgiftspligtige varer uden afgiftsbanderole, såfremt en sådan er foreskrevet ved lov, hvis genstanden for handlingen omfatter store mængder, med en »frihedsstraf« på to til otte år samt »inddragelse af retten til at udøve bestemte erhverv eller aktiviteter«.

I henhold til artikel 2, nr. 2, i lov om punktafgifter og afgiftsoplag er tobaksprodukter underlagt punktafgift. I henhold til artikel 11 i lov om punktafgifter og afgiftsoplag er cigaretter tobaksprodukter. I henhold til artikel 4, nr. 7, i lov om punktafgifter og afgiftsoplag foretages betalingen af den skyldige punktafgift ved at erhverve en afgiftsbanderole. Denne anbringes på den punktafgiftspligtige vare, artikel 20, stk. 2, nr. 6, og artikel 64 i lov om punktafgifter og afgiftsoplag.

Cigaretter udgør følgelig punktafgiftspligtige varer, og den simple besiddelse af dem gør det obligatorisk at forsyne varerne med en afgiftsbanderole.

- 7 I henhold til straffelovens artikel 53, stk. 1, litra a), konfiskeres en persons genstande, der har været anvendt som redskab til at begå en forsætlig strafbar handling. Lovbestemmelsen er affattet således:

»Artikel 53, stk. 1: Uafhængigt af det strafferetlige ansvar konfiskeres til fordel for staten:

a) de genstande, som tilhører den skyldige, og som er bestemt for eller er blevet anvendt til at begå et forsættligt strafbart forhold.«

Et motorkøretøj, der er blevet anvendt til at begå en strafbar handling, anses i henhold til national ret og national retspraksis som regel for et redskab.

- 8 Ifølge retslitteraturen udgør punktafgiftspligtige varer uden afgiftsbanderole en genstand for den i straffelovens artikel 234, stk. 1, omhandlede strafbare handling. Den egentlige begåelse af den strafbare handling sker ved udøvelse af den faktiske rådighed over varerne.

I retspraksis er der opstået det spørgsmål, om de motorkøretøjer, der er blevet anvendt til transport og opbevaring af disse varer, udgør redskaber, således at de skal konfiskeres fra den, der er kendt skyldig.

I sin fortolkningsafgørelse 2/13 fastslog den øverste kassationsdomstol, at i de tilfælde, hvor varer uden afgiftsbanderole som genstand for den i straffelovens artikel 234 omhandlede strafbare handling er blevet fundet i et køretøj, udgør dette køretøj ikke et redskab. Det kan derfor ikke konfiskeres som et redskab i henhold til straffelovens artikel 53, stk. 1, litra a).

Dette er begrundet i den opfattelse, at den strafbare handling består i »simpel besiddelse« af punktafgiftspligtige varer uden afgiftsbanderole, som udøves »uafhængigt af, hvilket sted genstandene befinder sig på«, »uafhængigt af, hvor og hvorledes de lagres, opbevares osv.«.

Den øverste kassationsdomstol fastslog, at »såfremt den simple besiddelse udøves gennem indvirkning på genstanden for handlingen, skal køretøjet eller transportmidlet, som den afgiftspligtige vare uden afgiftsbanderole blev fundet i, kun anses for et sted, hvor den faktiske rådighed over varen udøves«.

Den øverste kassationsdomstol konkluderede:

»Det køretøj eller transportmiddel, hvori der findes punktafgiftspligtige varer uden afgiftsbanderole, som er genstand for en strafbar handling i henhold til straffelovens artikel 234, kan ikke konfiskeres i henhold til straffelovens artikel 53, stk. 1, litra a).«

De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten

9 På grund af retskraftige retsafgørelser ([godkendelse] af en aftale [med anklagemyndigheden] af 12.3.2015 og en straffedom afsagt af den forelæggende ret af 23.6.2016, som blev ændret af Apelativen spetsializiran nakazatelen sad (appeldomstol for straffesager) ved dom af 13.4.2018, som igen blev ændret af øverste kassationsdomstol ved afgørelse af 8.10.2018) konstateres følgende faktiske omstændigheder, som vedrører den præjudicielle anmodning:

1) AP, BP, OP og PG deltog fra august 2011 til juni 2012 i en organiseret kriminel sammenslutning, hvis formål var at begå strafbare handlinger i berigelsesøjemed i henhold til straffelovens artikel 234 (nemlig simpel besiddelse af cigaretter uden afgiftsbanderole), hvilket udgør en strafbar handling i henhold til straffelovens artikel 321. For denne gerning blev AP idømt en »frihedsstraf« på tre år, BP og OP en »frihedsstraf« på et år og PG en »frihedsstraf« på seks måneder; for AP, BP og OP blev straffene gjort betingede.

2) Denne organiserede kriminelle sammenslutning transporterede i anden halvdel af august 2011 cigaretter uden afgiftsbanderole fra Grækenland til Bulgarien og anvendte til dette formål en lastbil, som bestod af en sættevognstrækker af mærket Scania [udelades], som var OP's ejendom, og en anhænger [udelades], som faktisk blev købt af OP den 10. august 2011.

Den 19. august 2011 opstod der en skade på sættevognstrækkeren, i hvis anhænger der var læsset cigaretter uden afgiftsbanderole, på strækningen fra Athen til Thessaloniki. Derfor købte AP, BP og GB den 20. august 2011 af en privatperson i Bulgarien en brugt sættevognstrækker af mærket MAN [udelades]; de betalte købesummen kontant og tog straks sættevognstrækkeren i besiddelse; de overgav den til OP, som kørte den til Grækenland den 21. august 2011. Her kobledede han anhængereren, som var læsset med cigaretter uden afgiftsbanderole (313 500 kartoner cigaretter til en værdi af 2,348 mio. bulgarske leva (BGN), ca. 1,2 mio. EUR), på den nye sættevognstrækker.

Efterfølgende kørte OP den 23. august 2011 med lastbilen til Varna, Bulgarien, hvor cigaretterne blev læsset af i et lagerlokale. Cigaretterne blev den 24. august 2011 beslaglagt af politiet.

For denne gerning blev AP idømt en frihedsstraf på et år og elleve måneder, BP og OP en frihedsstraf på et år og GB en frihedsstraf på fire år; for AP, BP og OP blev straffene gjort betingede.

3) I forbindelse med den [af retten] godkendte aftale [med anklagemyndigheden] vedrørende en anden gerning blev sættevognstrækkeren af mærket Scania [udelades] konfiskeret.

Den forelæggende ret har af egen drift prøvet, at den er kompetent til at træffe afgørelse om konfiskationen af anhængereren [udelades] og sættevognstrækkeren af mærket MAN [udelades] (disse blev ikke beslaglagt i forbindelse med straffesagen).

- 10 Følgende supplerende faktiske omstændigheder vedrører ikke direkte det præjudicielle spørgsmål:

Anhængeren [udelades] blev den 10. august 2011 erhvervet af OP ved køb, idet han betalte købesummen og straks modtog anhængeren; der blev imidlertid ikke officielt indgået en notarielt bekræftet købsaftale vedrørende købet. Derfor blev ejendomsretten formelt ikke gyldigt overdraget ¹.

Sættevognstrækkeren af mærket MAN [udelades] blev den 20. august 2011 købt af AP, BP og GB, idet de betalte den fulde købesum til den (ovenfor nævnte) privatperson og opnåede egenbesiddelse ² over trækkeren. Efter at cigaretterne blev beslaglagt den 24. august 2011 blev ejendomsretten til sættevognstrækkeren ved skriftlig købsaftale af 29. august 2011, som blev bekræftet af en notar, af privatpersonen overdraget til en tredje person, som ikke var nogen af de dømte (denne tredje person angiver, at den pågældende blot satte sin underskrift og ikke vidste noget om handelen; den pågældende betalte ikke købesummen og havde aldrig set sættevognstrækkeren). Derfor blev den tredje person formelt set ejer af sættevognstrækkeren, efter at gerningen blev begået.

Disse omstændigheder kan kun være relevante, hvis det fastslås, at det principielt er muligt at konfiskere sættevognstrækkeren og anhængeren som redskaber. I så fald skal det yderligere prøves, om de tilhører de dømte (som betalte købesummen for dem, straks opnåede egenbesiddelse over dem og straks anvendte dem til at begå den strafbare handling), eller om de tilhører tredjemænd (for anhængerens vedkommende eventuelt den person, som modtog den forlangte købesum og overgav anhængeren til OP; for sættevognstrækkerens vedkommende den person, som underskrev købsaftalen som køber).

I forbindelse med denne yderligere prøvelse vil den forelæggende ret tage hensyn til Domstolens anvisninger i dommen i sag C-505/20 (Domstolens dom af 12.5.2022, RR og JG (Sikring af et formuegode, der tilhører en tredjemand), EU:C:2022:376) og om nødvendigt på ny rette en anmodning til Domstolen.

Begrundelsen for det præjudicielle spørgsmål

- 11 Den anvendelige lovgivning

Såfremt gerningerne blev begået i 2011, finder direktiv 2014/42 ikke anvendelse. Med de præjudicielle spørgsmål ønskes derfor en fortolkning af rammeafgørelse 2005/212. Det fremgår af første betragtning, at formålet [med rammeafgørelsen]

¹ – O.a.: I bulgarsk ret skal købsaftaler vedrørende køretøjer bekræftes af en notar.

² – O.a.: Begrebsmæssigt sonderer man i bulgarsk ret mellem »държане« (darzjane, ordret: at indhave, her gennemgående oversat med »simpel besiddelse«), simpel besiddelse uden ejendoms-/egenbesiddelsesvilje og »владение« (vladenie, ordret: det at besidde), besiddelse med ejendoms-/egenbesiddelsesvilje. Da det i udgangsteksten på dette sted er det andet begreb, der anvendes, præciseres denne sontring her ved hjælp af »egenbesiddelse«.

er bekæmpelse af den grænseoverskridende, organiserede kriminalitet, hvis hovedmotiv er økonomisk vinding. Følgelig bør den også finde anvendelse på strafbare aktiviteter i tilknytning til organiseret kriminalitet såsom ulovlig import af cigaretter uden afgiftsbanderole fra en medlemsstat til en anden medlemsstat, hvor disse cigaretter transporteres og lagres.

Desuden har Domstolen fastslået, at denne rammeafgørelse finder anvendelse i alle tilfælde, der ifølge national ret kan straffes med frihedsstraf af mere end et års varighed (dom af 14.1.2021 (Okrajna prokuratura – Haskovo og Apelativna prokuratura – Plovdiv), C-393/19, EU:C:2021:8, præmis 38-41). Denne betingelse er opfyldt i hovedsagen (jf. ovenfor, præmis 7), da de idømte straffe til dels var længere.

12 Det præjudicielle spørgsmål

Det følger af den omstændighed, at i artikel 1, tredje led, i rammeafgørelse 2005/212 ikke henvises til den nationale retsorden, at indholdet af begrebet »redskab« skal være det samme uafhængigt af de nationale særtræk.

12.1. Domfældelse på grund af deltagelse i en kriminel organisation

Deltagelse i en kriminel organisation er omfattet af anvendelsesområdet for Rådets rammeafgørelse 2008/841 af 24. oktober 2008 om bekæmpelse af organiseret kriminalitet (EUT 2008, L 300, s. 42).

I det foreliggende tilfælde står det fast, at anhængerens og sættevognstrækkeren blev erhvervet ved køb af medlemmer af en kriminel organisation og umiddelbart derefter blev anvendt til at begå strafbare handlinger, som var genstand for denne organisations kriminelle aktiviteter. Spørgsmålet er, om det kan lægges til grund, at købet og anvendelsen af disse genstande udgjorde en deltagelse i denne kriminelle organisation som omhandlet i artikel 2, litra a), i rammeafgørelse 2008/841. Hvis dette er tilfældet, udgør disse genstande (anhængerens og sættevognstrækkeren) redskaber for deltagelsen i en kriminel organisation som omhandlet i artikel 3, tredje led, i rammeafgørelse 2005/212.

12.2. Domfældelse for simpel besiddelse af cigaretter uden afgiftsbanderole

I hovedsagen står det fast, at cigaretterne uden afgiftsbanderole blev transporteret fra Grækenland til Bulgarien i en anhænger på en sættevognstrækker. Det drejer sig i denne forbindelse om særskilte genstande, idet cigaretterne var læstet i anhængerens, mens sættevognstrækkeren bevirkede anhængerens bevægelse. Det vil sige, at sættevognstrækkeren kun blev brugt til at transportere cigaretterne, mens anhængerens blev anvendt til transporten og til opbevaring under denne transport.

For disse to tilfælde opstår spørgsmålet, om sættevognstrækkeren og anhængerens som omhandlet i artikel 1, tredje led, i rammeafgørelse 2005/212 blev anvendt som redskaber til at begå en strafbar handling, som i national ret opfylder kriteriet

»simpel besiddelse af punktafgiftspligtige varer«. Spørgsmålet er navnlig, om den omstændighed, at det ifølge national ret ikke er transporten af cigaretter uden afgiftsbanderole, men kun den simple besiddelse af dem, der er strafbar, fører til, at det i tilfælde af, at cigaretter uden afgiftsbanderole opbevares i den samme lastbil, som også anvendes til transporten, kan konkluderes, at denne lastbil – sættevognstrækkeren og anhængerens – ikke udgør et redskab.

13 Den forelæggende rets vurdering

Købet af anhængerens og sættevognstrækkerens, som blev foretaget af medlemmer af en kriminel organisation med den hensigt at anvende dem til denne organisations kriminelle aktiviteter, er et aspekt af de interne relationer inden for gruppen. Følgelig udgør disse genstande (anhængerens og sættevognstrækkerens) redskaber til at begå den strafbare handling, som består i deltagelse i en sådan organisation.

Ifølge national ret er simpel besiddelse af punktafgiftspligtige varer uden afgiftsbanderole strafbar, mens transporten af dem ikke er strafbar. Dette betyder imidlertid ikke, at der under denne transport ikke udøves simpel besiddelse af varerne. Tværtimod udøves den simple besiddelse af dem netop gennem læsning og transport af dem i køretøjet. Den simple besiddelse er den faktiske rådighed over varerne, og transporten af dem udgør netop en sådan faktisk rådighed. Køretøjet (anhængerens og sættevognstrækkerens) er således et redskab, hvormed den simple besiddelse af varerne udøves.

Derfor er de to genstande (anhængerens og sættevognstrækkerens) redskaber til at begå de to strafbare handlinger, som blev fastslået ved retskraftige domstolsafgørelser.

14 Betydningen af en afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol

Såfremt Domstolen fastslår, at sættevognstrækkerens og/eller anhængere udgør redskaber som omhandlet i artikel 1, tredje led, i rammeafgørelse 2005/212, skal den forelæggende ret træffe afgørelse om en eventuel konfiskation af dem i henhold til straffelovens artikel 53, stk. 1, litra a).

Den vil i så fald foretage en indgående prøvelse af retsforholdet mellem de dømte personer og de personer, som overdrog rettighederne til dem (for sættevognstrækkerens vedkommende også med hensyn til den efterfølgende erhverver) for at fastslå, om disse genstande bør konfiskeres under hensyntagen til garantierne vedrørende overholdelse af de grundlæggende rettigheder i henhold til artikel 5 i rammeafgørelse 200[5]2012 inklusive ejendomsretten, henholdsvis sikring af effektive retsmidler til at forsvare disse rettigheder i henhold til denne rammeafgørelses artikel 4.

[Udelades]